

Mateusz Ciechanowski, Andrzej Garbalewski, Jan Krzysztof Kowalczyk,
Dariusz Ożarówski

WALORYZACJA FAUNISTYCZNA WYBRANYCH DOLIN TRÓJMIEJSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

Faunistic evaluation of selected valleys of Trójmiejski Landscape Park

Abstract

The paper contains lists of selected groups of fauna (*Aculeata*, some *Diptera*, small mammals, birds, fishes) recorded in three small valleys of Trójmiejski Landscape Park (Cedron, Zagórska Struga, Radości). The article also gives data of beetles, diurnal butterflies, spiders, snails, amphibians, reptiles and larger mammals found in other valleys of that area. It was prepared on the basis of data from available literature, unpublished materials of park authorities, and the results of the researchers' own field studies. The paper provides arguments for the need of protection of the researched valleys, as a refuge of biodiversity, threatened by the impact of Gdańsk, Sopot and Gdynia agglomeration.

KEY WORDS: Trójmiejski Landscape Park, Kaszubskie Lakeland, faunistic studies, evaluation.

Wstęp

Trójmiejski Park Krajobrazowy (TPK) utworzony został w 1979 roku. Mimo bezpośredniego sąsiedztwa aglomeracji miejskiej Gdańska, Sopotu i Gdyni, teren ten zachował w znacznym stopniu swoje walory przyrodnicze. Jego najbardziej wyróżniającym elementem fizjograficznym jest strefa krawędziowa wysoczyzny morenowej Pojezierza Kaszubskiego, porożciniana licznymi dolinami, niekiedy zajmowanymi przez cieki wodne. Doliny takie stanowią nierazko ostoje dla wielu gatunków, które nie występują na otaczających je terenach (np. Wotejko i Stańko 1998). Przyczyną tego jest zwykle znaczne zróżnicowanie warunków siedliskowych, widoczne zarówno na przekrojach poprzecznych, jak i wzdłuż osi dolin (Herbich i Górski 1993, Przewoźniak 1995). Na Pojezierzu Kaszubskim, ze względu na specyficzne warunki topoklimatyczne, głębokie i zalesione doliny są również ostoją zimnolubnych taksonów górskich i borealnych (Piotrowska i Kadulski 1985, Herbich i Górski 1993), co stwierdzono także na terenie TPK (Podbereski i Wilga 1995, Buliński 1997, Kowalczyk i Zieliński 1998).

Stan poznania fauny województwa pomorskiego jest wysoce niezadowalający w porównaniu z florą roślin naczyniowych (por. Przewoźniak 1995). Ogranicza to możliwość skutecznej ochrony zwierząt w regionie. Problem ten dotyczy również terenów omawianego Parku. Nieliczne współczesne dane z tego regionu są rozproszone w piśmiennictwie (np. Jarzembowski i Stępniewska 1996, Wilga 1996, Jakubas i Ożarowski 1997, Kowalczyk i Zieliński 1998, Ciechanowski 1998, Wilga 1998, Wilga et al. 1999, Zieliński i Kowalczyk 2000). Szczególnie doliny w strefie krawędziowej wysoczyzny wymagają przeprowadzenia inwentaryzacji i waloryzacji faunistycznej, zwłaszcza że są one narażone na utratę swoich walorów przyrodniczych m.in. przez lokalizację inwestycji, budowę i modernizację dróg oraz bezpośredni wpływ aglomeracji trójmiejskiej (Przewoźniak 1995, Wilga et al. 1999).

Celem niniejszej pracy jest:

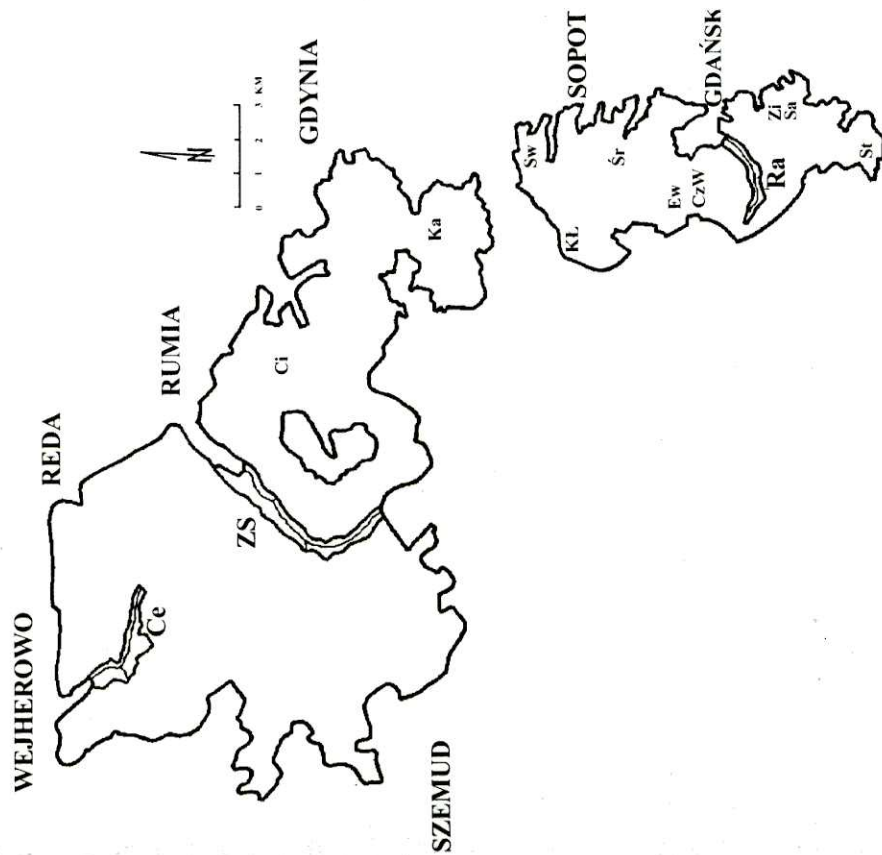
- przeprowadzenie waloryzacji przyrodniczej położonych w TPK Dolin Cedronu, Zagórskiej Strugi i Radości w oparciu o wybrane elementy fauny;
- zestawienie danych o różnych grupach zwierząt stwierdzonych w pozostałych dolinach TPK, w celu uzupełnienia materiałów do inwentaryzacji przyrodniczej tego terenu i argumentów za ich ochroną.

Teren badań

Pod względem fizycznogeograficznym obszar Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego należy do mezoregionu Pojezierze Kaszubskie i obejmuje północno-wschodni fragment jego wysoczyzny morenowej, zwany lokalnie Wysoczyzną Gdańską (Kondracki 2000). Składa się on z dwóch dużych kompleksów leśnych (północny – ok. 12 000 ha, południowy ok. 6000 ha) otoczonych krajobrazem rolniczym i zurbanizowanym, oddzielonych od siebie szerokim na 1 – 1,5 km pasem terenów zabudowanych lub przeznaczonych pod zabudowę. Strefa krawędziowa Wysoczyzny Gdańskiej (wyniesiona na 100 – 200 m n.p.m.) charakteryzuje się rzeźbą erozyjną, uformowaną głównie w warunkach klimatu peryglacjalnego, wyróżniającą się gęstą siecią rozgałęzionych dolin płaskodennych i V-kształtnych. Głębokość ich rozcięcia jest zróżnicowana, w przypadku dolin Zagórskiej Strugi, Bramy Demptowskiej i Potoku Oliwskiego deniwelacje osiągają ponad 100 m, co odpowiada cechom rzeźby niskich gór i przedgórzy (Przewoźniak i Switajski 2000).

Klimat w części wierzchowinowej wysoczyzny przejawia cechy klimatu pojeziernego, jest bardziej chłodny i kontynentalny niż na Pobrzeżu, roczna suma opadów jest średnio o około 100 mm wyższa, a okres z przymrozkami o ponad miesiąc dłuższy. Klimat w strefie krawędziowej ma charakter przejściowy do łagodniejszego klimatu Pobrzeża. Duży wpływ na zróżnicowane lokalne warunki termiczne ma rzeźba terenu: w dolinach jest chłodniej i wilgotniej. Obserwuje się większą dobową amplitudę temperatur na dnach dolin niż na ich zboczach (Szukalski 1987).

Ponad 90% powierzchni Parku porastają lasy, w dużej części dość mocno zniekształcone przez gospodarkę leśną, m.in. poprzez rozpowszechnione nasadzenia

Ryc. 1. Położenie badanych dolin na terenie Parku.

Fig. 1. Location of the studied valleys in the park area. Explanations: Ra – Dolina Radości, ZS – Dolina Zagórskiej Strugi, Ce – Dolina Cedronu, Sa – Dolina Samborowo, Zi – Zielona Dolina, St – Dolina Strzyży, Sw – Dolina Swelini, Ew – Dolina Ewy, CzW – Dolina Czystemi Wody, Ci – Dolina Cisówki, Śr – Dolina Świątmirowska, Ka – Dolina Kaczej, KL – Końskie Łąki.

sosny zwyczajnej i świerka pospolitego. Panującymi zbiorowiskami leśnymi są lasy bukowe i mieszane z bukiem o charakterze subatlantyckim. Znacznie mniejszy udział mają grądy, łąki i inne zbiorowiska leśne przywiązane do wilgotnych i mokrych siedlisk

